

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

16^e Jaargang.

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1908

Zeldzame Munten.

(Pl. IV).

Voor eenige weken werden door het Kon. Penning-Kabinet uit een muntvondst, dit jaar in Zeeland gedaan, eenige gouden en zilveren munten aangekocht, waarvan vooral de beide volgende stukken wel de belangrijkste zijn, daar zij tot heden volkomen onbekend waren.

I. Toison d'or van Brabant te Antwerpen geslagen tijdens de minderjarigheid van KAREL V (1506—1515).

Vz. + DILIGITE ꝛ IVSTITIATM + QVI ꝛ IVVICATM ꝛ TERRA ꝛ Het wapen van KAREL, omhangen met de Orde van het Gulden Vlies, en gekroond met de aartshertogelijke kroon.

Kz. + M'O ꝛ TV ꝛ ARCHIDVCVM ꝛ TVSTRIE ꝛ DVCVM ꝛ BVRO'ꝛ B'ꝛ Z. Gebloemd kruis, met het leeuwtje van Brabant in het hart.

Goud, 4.5 gr.

V. D. CHIJS 1) op pl. xxxvi n°. 1 en DE WITTE 2) op pl. xxxvi, 628 beelden beiden een toison d'or af van 1513, die thans berust in de verzameling der stad Antwerpen. Deze vertoont dezelfde voorstelling als ons exemplaar, maar heeft op de voorzijde het omschrift: DILIGITE ꝛ IVSTITIATM - QVI ꝛ

---

1) P. O. VAN DER CHIJS. *De munten der voormalige hertogdommen Brabant en Limburg.*

2) ALPH. DE WITTE. *Histoire Monétaire du Brabant.*

IVDICTAT * TERRA * en op de keerzijde: (kroon)
 DIGNITATE * IVSTITIA * QVI * IVDICANTIS * TERRA
 RAM * 1513. Dezelfde omschriften op beiden zijden
 doen vermoeden, dat men hier met een misslag
 te doen heeft, en de thans door ons afgebeelde
 munt de „ware” toison is, die tusschen 15 Febr.
 1507 en 29 Juni 1516 en te Antwerpen geslagen
 kan zijn, daar slechts de muntrekeningen dier stad
 van toisons d'or spreken.

II. Leeuwendaalder van Zeeland 1589. Gemunt
 naar den voet van den Hollandschen daalder, krach-
 tens generale ordonnantie van 31 Januari 1589.

Vz. * MO * NO * ORD * ZEL. — AD * VA * ORD *
 HOL * Geharnaste man, voor zich een schild waarin
 de Hollandsche leeuw, naast 't schild 15—89.

Kz. (muntteeken van Middelburg) * CONFI-
 DENS * DNO * NON * MOVETVR *. Groote
 staande naar links gewende leeuw. Zilver 27,5 gr.

Deze leeuwendaalder werd te Middelburg gesla-
 gen door den muntmeester JACOB BOREEL. De stempels
 hiervan werden 22 December 1592, in tegenwoor-
 digheid van de door de Staten-Generaal gezonden
 commissarissen gebroken, daar deze munt afweek
 van de bij de generale ordonnantie van LEICESTER
 van 4 Augustus 1586 bepaalde muntsoorten 1).

III. Gehelmde daalder van Zeeland met borstbeeld
 van Prins MAURITS. 1603.

Vz. * VIGILATE * DEO * CON — FI-
 DENTE — S * 1603. Naar rechts gewend borst-

1) Zie J. BROEKEMA. *Geschiedenis der Zeeuwsche munt*. blz. 33.

beeld van Prins MAURITS met zwaard in de rechter hand.

Kz. ✦ MONETA ✦ NO ✦ ARG ✦ COMIT ✦
✦ ZEEL ✦ (burchtje) ✦

Gehelmd wapen van de provincie Zeeland.

Zilver, 28,5 gr.

Deze daalder is geslagen volgens de generale ordonnantie van 2 April 1603, door den muntmeester MELCHIOR WIJNTGIS, tusschen 18 en 23 Juli 1603.

Ook dit stuk is hoogst merkwaardig, als zijnde de eenige zilveren munt met borstbeeld van Prins MAURITS.

Van dienzelfden muntmeester WIJNTGIS komen oortjes voor met het borstbeeld van den Prins van 1602 en 1604.

IV. Dubbele Nederlandsche Gulden van Gelderland, van 1577.

Vz. PHS · D · G · HISP — Z · REX · DVX · GE ·
Gekroond wapen van FILIPS, omgeven door de orde van het Guldenvlies.

Kz. ✦ PACE + ET + IVSTITIA + 1577. Open-
gewerkt kruis.

Goud, 2,95 gr.

Volgens ordonnantie van 11 Maart 1577 zijn door den muntmeester JACOB DIRKSZON ALEWIJN geslagen „dubbele Nederlandsche guldens.” Bij de opening zijner bus, die het gemunte bevatte tusschen 23 Sept. 1574 en 9 Sept. 1580 bleek, dat er door hem van deze muntsoort geslagen zijn 4946 stuks 1).

1) W. J. DE VOOGT. *Gelderland*. 1874. 40.

Thans is deze hoogst zeldzaam. In de *Revue belge* van 1847 beeldde de heer C. P. SERRURE op pl. III, n.º. 21 een exemplaar af, dat van ons stuk in details eenigszins afwijkt. Het omschrift op de voorzijde van zijn exemplaar eindigt met DVX · GEL, terwijl het onze, dat dit jaar in Gelderland gevonden is, met DVX · GE eindigt.

De munt van den heer SERRURE werd in 1858 bij de verkooping van zijn munt- en penningkabinet voor *f* 85.— verkocht; het mocht den heer W. J. DE VOOGT echter niet gelukken den bezitter er van op te sporen

Hij liet dus, daar de afbeelding in de *Revue belge* hem niet zeer betrouwbaar toescheen, de munt in zijn muntwerk slechts in omtrek afbeelden, zooals hij zich voorstelde, dat deze geweest was.

„Bij het eenmaal wedervinden der munten zelve, zullen zij dus weinig of niet van onze plaat afwijken”, schreef de Geldersche numismaat op bladz. 81 van zijn bekend muntwerk. Wanneer onze lezers zijne afbeelding vergelijken met de onze, zullen zij tot de slotsom komen, dat deze uitspraak bewaarheid is.

A. O. VAN KERKWIJK.

's-Gravenhage, Dec. 1907.
